

Ilnytskyy V. I. The Structure of OUN Drohobych district (1945–1952).

The paper is based on the unknown and little-known archival materials and reproduces the organizational structure of the OUN underground in Drohobych region from the middle of 40-th to the early of 50-th of 20 century. The author investigates the characteristics of the underground on this territory and traces the process of Referenty reorganization under the terms of struggle.

Н. М. Кіндрачук

РОЗВИТОК КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ В КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Ключові слова: туристична діяльність, культура, міжкультурна комунікація, Карпатський регіон України, культурний туризм.

Ключевые слова: туристическая деятельность, культура, межкультурная коммуникация, Карпатский регион Украины, культурный туризм.

Key words: tourism, culture, intercultural communication, Carpathian region in Ukraine, cultural tourism.

Останнім часом туризм став дієвим важелем в історичному, політичному, духовному та культурному розвитку України. У цьому контексті особливого значення набуває розвиток регіонального туризму. Насамперед це стосується Карпатського регіону України (КРУ), який є своєрідним ареалом збереження національної культури, духовності нашої держави, унікальним регіоном, де постійно підтримуються і зберігаються традиції та звичаї предків. Все це об'єктивно зумовлює необхідність проведення наукових досліджень сучасного стану та перспектив розвитку культурного туризму в Українських Карпатах.

Актуальність даного дослідження обумовлена тим значенням, яке отримує культурний туризм в епоху глобалізації. Саме культурний туризм дає можливість повернутися до вивчення культурної спадщини людства, її гуманістичного змісту, він несе в собі інтегративний потенціал, що поєднує всіх подорожуючих людей в прагненні до розкриття життя у всій повноті його проявів.

Наукові дослідження історико-культурного та природного потенціалу Українських Карпат проводили Л. Бородавка [1], В. Гетьман [3] та інші. В процесі написання статті використано наукові праці в галузі історико-краєзнавчих досліджень КРУ таких авторів, як: О. Стецюк [8], В. Бурдуланюк [2]. Уваги заслуговують й праці О. Іванова [6], О. Лесика [7], О. Стецюка [9], в яких досліджується проблематика розвитку туристичного комплексу Західного регіону України. Взаємозв'язок і взаємодію історичного краєзнавства та туризму проаналізували В. Завада [5], С. Дімнич [4] та ін.

Однак окреслена тема не отримала всебічного висвітлення в науковій літературі, тому це дає нам можливість продовжити роботу у цьому перспективному напрямку.

В центрі уваги даної статті — дослідження сучасного стану та перспектив розвитку культурного туризму в Карпатському регіоні України з метою його подальшого використання в туристсько-екскурсійній діяльності.

Культурний туризм як один із важливіших видів туризму безпосередньо пов'язаний з проблемою збереження культурної пам'яті, культурної спадщини, що має надзвичайну актуальність для відродження української культури. Карпатський регіон України як цілісне туристичне утворення має тривалу історію й власні традиції формування. Їх витoki сягають початків освоєння термальних купалень Закарпаття в епоху Римської імперії, а сучасні «дороговкази» розвитку туристичної галузі стратегічно сформувалися на початку ХХІ ст. із утворенням Ради з туризму Карпатського регіону та інтеграцією організаційних й рекламно-інформаційних зусиль Івано-Франківської, Чернівецької, Тернопільської, Закарпатської областей України з метою спільного просування на зовнішні ринки туристичних можливостей даного краю.

Карпатський регіон України — своєрідний ареал збереження національної культури, духовності нашої держави, унікальний регіон, де збережені національні традиції, багата історико-культурна спадщина — все це сприяє створенню потужної туристичної індустрії, що буде економічно вигідною галуззю для регіону, допоможе усунути бар'єри між людьми різних культур та національностей, сприятиме духовному зростанню шляхом засвоєння культурних цінностей. Це все створює хо-

рошу базу для організації культурного туризму, закріпивши за Українськими Карпатами статус туристичного регіону між-державного значення.

Українські Карпати зберегли багато цікавих народних звичаїв, традицій, легенд, які в урбанізованому суспільстві зовсім зникли. Центри народних промислів Карпатського регіону України теж акумулюють значний потенціал для розвитку культурного туризму, адже багато регіонів зберегли й до нині свою стилістику, свій художньо-декоративний образ. Зокрема, м. Львів є давнім центром зародження різноманітних мистецьких напрямків: тут виникли стародавні рецепти гутного скла, малярські школи; м. Коломия та м. Косів вважаються центрами Гуцульського етнографічного регіону, де найбільше збереглися самотутні традиції гуцульського народного мистецтва; с. Іза Хустського району вважають столицею лозоплетіння на Закарпатті. Мукачівщина популярна неповторною угорською вишивкою скатертин і рушників, Рахівщина презентує туристам дерев'яну коренеластику, вишивку тощо. Сучасні свята, чи то в селі, чи то в місті, відбуваються за участю народних майстрів, гончарів, килимарів, різьбярів, писанкарів, майстрів художнього ткацтва, обробки металу та шкіри, чим приваблюють туристів.

Для урізноманітнення турів з відвіданням осередків народних промислів необхідно їх сполучати з освітньо-пізнавальними програмами по замках Закарпаття, по гірськоколичних курортах Карпат та з санаторно-курортними програмами оздоровлення хворих осіб [8, с. 216]. Отож, використання центрів народних промислів у туристичній діяльності Карпатського регіону України потрібно зробити обов'язковим для всіх суб'єктів туризму.

Найбільш поширеними звичаями в Українських Карпатах є проводи на полонину, гуцульське весілля та релігійні календарні свята, зокрема Різдво з новорічно-різдвяними колядками та щедрівками (у тому числі «Василя», «Водохрещця», «Маланки», гуцульська «Розколяда») і Великдень (Пасха) з великодніми гаївками. Вивчення та збереження традицій і звичаїв КРУ лежить в основі подальшого розвитку культурного туризму досліджуваного регіону.

Багаті Українські Карпати й на проведення різного роду фестивалів, які також відіграють важливу роль у розвитку

культурного туризму КРУ. Найстаршому з українських карпатських фестивалів 18 років — це традиційний «Гуцульський фестиваль», який щороку відбувається в різних областях Українських Карпат, але неодмінно на території проживання етнічних гуцулів.

Добре знайомі є фестиваль «Гуцульські фестини», що проходить у м. Вижниця Чернівецької області, міжнародний багатожанровий фестиваль-конкурс «Танці з Карпатами у Львові», міжнародний фестиваль «Славське рок-фест», що проходить у с. Славське Сколівського району Львівської області під девізом «Я люблю Карпати». Метою фестивалів є популяризація національної культури, активний відпочинок серед молоді, привернення уваги молоді до проблем екології Карпатського регіону.

Важливу роль у розвитку культурного туризму КРУ відіграють і гастрономічні фестивалі. Так, зокрема, широку популярність здобув традиційний фестиваль у м. Рахові під назвою «Гуцульська бринза». Даний фестиваль-ярмарок повноправно входить у наше життя як щорічний підсумок відродження і розвитку на Рахівщині тваринництва і вівчарства, зокрема. Традиції виноградарства та виноробства в КРУ існують вже не одне століття. Про це свідчить фестиваль «Угорчанська лоза», що проходить в м. Виноградів Закарпатської області та покликаний сприяти відновленню традицій місцевого виноградарства та виноробства.

В досліджуваному регіоні зосереджена значна кількість історико-культурних пам'яток, які посідають важливе місце в культурному туризмі КРУ. Тут зареєстровано понад 7000 пам'яток архітектури, що складають найбільшу атрактивність як туристичні об'єкти [5, с. 24]. Місто Львів та Львівська область займають перше місце в Україні за кількістю історико-архітектурних пам'яток [9, с. 16]. Даний регіон обіймає історичні терени Галичини і представлений всіма типами будівель різних історичних періодів — від «Княжої доби» до середини ХХ ст.

Івано-Франківська область також багата на історико-культурну спадщину. За кількістю пам'яток архітектури і містобудування область, одна з найменших за територією і населенням, займає друге місце в Україні. В даний час в області

під охороною держави знаходиться 1360 пам'яток архітектури, в тому числі 87 пам'яток національного значення [2, с. 99]. Це насамперед церква Пантелеймона під Галичем (XII ст.), церква Святого Духа з мистецьким іконостасом в Рогатині (XVI ст.), Манявський Скит (XVII ст.), дерев'яні гуцульські і бойківські храми відомі далеко за межами України.

Чернівецька область — одна з небагатьох областей України, яка володіє архітектурно-містобудівною спадщиною, вельми різноманітною як в етнічному, так і в хронологічному, стилістичному відношеннях. До найцінніших належать середньовічні фортеці, муровані та дерев'яні храми, окремі будівлі та їх комплекси. В області взято на державний облік 631 пам'ятку архітектури і містобудування, з яких близько 200 — загальнодержавного значення [6, с. 112].

Закарпаття також унікальний в історичному і культурно-мистецькому аспекті край, адже на невеликому клаптику Української землі органічно переплітаються різні епохи і культура різних народів. Даний регіон багатий на археологічні, історичні, архітектурні й етнографічні пам'ятки. 553 пам'ятки історії та культури охороняються державою [6, с. 150]. Серед них особливо місце займають середньовічні замки (Ужгородський, Мукачівський, Хустський).

Звичайно, що поєднання високої пізнавальної цінності історико-культурних туристичних ресурсів з унікальними природними ресурсами створює сприятливі умови для розвитку всіх видів туризму.

Отже, вивчення традицій і звичаїв, історико-культурних ресурсів у КРУ дозволяє встановити основні напрями раціоналізації їх використання: розширення культурного туризму шляхом розробки та облаштування науково-пізнавальних маршрутів і освітньо-пізнавальних екскурсійних стежок; збільшення обсягів туристів, які будуть залучені у систему культурного туризму на всій території КРУ; розвиток екстремальних видів туризму — водного, кінного та інших переважно у гірській місцевості; включення традиційних промислів у систему атрактивних об'єктів рекреації регіону.

Вважаємо за необхідне вживання таких заходів, здатних поліпшити становище культурної спадщини та культурного туризму в КРУ: зберігати національну культурну спадщину,

турбуватися про подальший розвиток традиційної культури українців; відкривати та презентувати українську культурну спадщину світовому співтовариству; розвивати теорію та технології туристичної освіти, активно включитися в діяльність ЮНЕСКО зі створення в університетах кафедр із проблем культурного туризму.

Джерела та література

1. Бородавка Л. Українські Карпати. Подорож / Л. Бородавка // Краєзнавство. Географія. Туризм. — 2006. — № 13. — С. 8–15.
2. Бурдуланюк В. Б. Пам'ятки культури Івано-Франківщини / В. П. Бурдуланюк. — Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2001; Грабовецький В. Народні музеї Львівщини / В. Грабовецький. — Львів: Книжно-журнальне видавництво, 2001. — 232 с.
3. Гетьман В. Туризм і збереження довкілля Українських Карпат / В. Гетьман // Географія та основи економіки в школі. — 2010. — № 3. — С. 48–52.
4. Дімнич С. Закарпатські села запрошують на відпочинок / С. Дімнич // Туристично-інформаційний довідник. — Ужгород, 2005. — С. 35–41.
5. Завада В. Т. Архітектурна спадщина України як об'єкт туризму: Регіональний аспект / В. Т. Завада // Туристично-краєзнавчі дослідження. — К.: Інститут туризму. — Вип. 1. — С. 23–28.
6. Іванов О. Замки і палаци Західної України: історія, культура, туризм (Історико-архітектурні пам'ятки замкового мистецтва) / О. Іванов. — К.: Наш світ, 2004. — 245 с.
7. Лесик О. В. Замки і монастирі України / О. В. Лесик. — Львів: Світ, 1993. — 120 с.
8. Падовська О. М. Традиційний промисел Карпат в контексті формування рекреаційного комплексу / О. М. Падовська // Інформатизація рекреаційної та туристичної діяльності в Україні: перспективи культурного та економічного розвитку. — Трускавець, 2000. — С. 215–217.
9. Стецюк О. Історичний огляд туристичних об'єктів у Львівській області / О. Стецюк // Молодіжні ініціативи в історичній науці: Матеріали наук.-практ. конф. — Львів, 2000. — С. 15–18.

Анотації

Киндрачук Н. М. Развитие культурного туризма в Карпатском регионе Украины: анализ современного состояния и перспективы развития.

В статье автор рассматривает современное состояние и перспективы развития культурного туризма в Карпатском регионе Украины, проблемы сохранения, перспективы использования историко-культурного наследия, местных традиций и обычаев для последующего развития культурного туризма Украинских Карпат.

Kindrachuk N. M. Development of Cultural Tourism in the Carpathian Region in Ukraine: an Analysis of the Contemporary State and Prospects for Development.

In this article the author reviews the modern state and prospects for the development of cultural tourism in the Carpathian region in Ukraine; the issues of conservation and use of its historical and cultural heritage, local traditions and customs for the development of cultural tourism in the Ukrainian Carpathians.

М. С. Кучерук, О. В. Мардаренко

КОНЦЕПЦІЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ І ДІЯЛЬНІСТЬ ПАРТІЇ НА ВТІЛЕННЯ ПРОГРАМОВИХ ЗАСАД: УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКІ ВІДНОСИНИ

Ключові слова: Народний Рух України, українсько-російські відносини, євразійство, СНД, ЄЕП, дипломатія, політика, економіка, культура.

Ключевые слова: Народный Рух Украины, украинско-российские отношения, евразийство, СНГ, ЕЭП, дипломатия, политика, экономика, культура.

Key words: *Narodny of Ukraine Rukh, the Ukrainian-Russian relations, the CIS, UES, diplomacy, policy, economy, culture.*

Для сучасної України, яка тільки нещодавно стала незалежною і прагне віднайти власний шлях, налагодження товариських відносин з Росією є актуальним і водночас дуже делікатним питанням. Мова йде не тільки про політичні і економічні відносини (останні успадковані ще від Радянського Союзу). Найголовніший аспект українсько-російських відносин — цивілізаційний, який має більше ніж 500-літню історію. Це означає: